

Posudek bakalářské práce Evy Hanzelkové
Srovnání Beckovského Poselkyně starých příběhů českých s jejím pramenem, Hájkovou Kronikou českou

Bakalářská práce Evy Hanzelkové si vzala za cíl nesnadný úkol: porovnat, primárně z jazykového hlediska, odpovídající si pasáže dvou raněnovověkých historiografických děl, Hájkovy Kroniky a Beckovského Poselkyně, o níž se v literatuře traduje, že zejména ve svých počátečních pasážích je na Hájkovi natolik závislá, že se téměř blíží jeho novému vydání (což také autor deklaruje jako svůj záměr). Vzhledem k tomu, že autorce nejde o analýzu literární či obsahovou, soustřeďuje se pouze na pasáže, které jsou Beckovským téměř doslova převzaty z Hájka. S ohledem na rozsah bakalářské práce si pak k analýze vybírá pouze některé jevy z oblasti grafiky a z různých (převážně nižších) jazykových rovin.

Je třeba ocenit, že autorka přistoupila k získávání materiálu pro práci velice zodpovědně: prostudovala originální tisky, resp. jejich fotografie (v případě Hájka měla k dispozici také transliteraci, která je součástí nejnovější edice), vybrala z nich vhodné sondy a ty pak porovnávala metodou registrace všech rozdílů. Takto slibně připravený materiál však už nedokázala dostatečně využít při vlastní analýze: částečně se patrně zalekla jeho rozsahu a různorodosti, částečně si špatně rozvrhla čas pro vypracování analýzy a napsání výsledného textu. Výsledkem je práce, která zůstává na půli cesty: spíše naznačuje, než dává odpovědi na otázku položenou v úvodu, příp. některé odpovědi vyslovuje jakoby mimochodem, v části metodologické, i když by spíše, po určité precizaci, patřily do výsledkové části (zejména poznatky týkající se způsobu práce Beckovského s textem předlohy a celkové míry podobnosti obou textů – je škoda, že se autorka tyto zajímavé a přínosné empirické dojmy, získané během výběru textových sond a práce s nimi, nepokusila metodicky lépe ukotvit a více zúročit ve své analýze).

Dále považuji za vhodné a zcela přiměřené, že se autorka pokusila skupinu jevů k analýze vytipovat na základě poznatků z odborné literatury, ale že se tímto původním předpokladem nenechala svázat a dále jej korigovala na základě výskytu těchto i dalších jevů ve zkoumaných sondách. Hlavní slabinou práce, po zmíněné „torzovitosti“ (která se projevuje zejména v relativně malém počtu analyzovaných jevů a jejich jisté nesourodosti), však zůstává určitá metodologická bezradnost, se kterou autorka přistupuje k řešenému problému. Plyne z obtížnosti daného úkolu (porovnávaná díla jsou např. už příliš odlišná na to, aby na ně bylo možno aplikovat Daňhelkovu metodu srovnávání textů), z pochopitelné nezkušenosti autorky při řešení úkolů takovéto obtížnosti a zároveň její snahy pracovat maximálně samostatně, a v neposlední řadě z již zmíněného špatného odhadu časové náročnosti poslední fáze práce a jisté neochoty předložit text práce ke konzultaci dříve, než jej autorka považovala za více méně hotový. To jí znemožnilo ve větší míře zohlednit moje námítky a návrhy na úpravy (zejména pokud by to bylo znamenalo provedení analýzy dalších jevů) a způsobilo zmíněnou nevyváženost práce.

Z metodologického hlediska tak není práce vždy dostatečně promyšlená (v případě záznamu *i* jako *ij/j* autorka strávila zbytečně mnoho času kvantitativním hodnocením, u něhož byl výsledek do značné míry předem jasný, jinde postupovala příliš mechanicky, např. při zjišťování výskytu některých grafémů bez podrobnějšího zohlednění, které hlásky zastupují, což neumožňuje dostatečně jemnou lingvistickou analýzu získaných výsledků). Na druhou stranu oceňuji, že autorka důsledně pracuje s kvantitativním hodnocením zkoumaných jevů, nezůstává tedy u pouhých dojmů. A i když by toto kvantitativní hodnocení mohlo jistě být sofistikovanější, je třeba ocenit, že se práce ve většině případů snaží o víc než o pouhé zaznamenání absolutního počtu výskytů daného jevu (u značení kvantity používá přepočten na

1000 znaků, aby eliminovala vliv rozdílné délky jednotlivých sond, jinde používá procentuální hodnocení). Poněkud nešťastná je na druhou stranu autorčina tendence porovnávat zkoumané texty s dnešním územ spíš než přemýšlet o jejich vývojové dynamice od staré češtiny dále a také to, že se práce příliš zaměřuje na grafiku a nižší jazykové roviny (hláskosloví), a to přesto že si je autorka vědoma toho, že právě u nich je třeba počítat s nejvyšší mírou neautorských zásahů a změn, způsobených zejména sazeči, a že je tedy nejsložitější vyslovovat jakékoli přesné závěry. Nicméně přestože zde jde spíše o proměny dobového tiskařského úzu než o úzus porovnávaných autorů, přináší práce i v oblasti grafiky některé zajímavé poznatky nebo potvrzení a zpřesnění poznatků starších, např. o změnách v užívání velkých písmen nebo ve značení kvantity samohlásek (a jeho kolísání v rámci jednoho delšího textu, patrně vlivem různých sazečů); z mého hlediska do určité míry nečekaný je zejména zjištěný posun v psaní kondicionálového morfému zvlášť nebo dohromady s jeho opěrným slovem. Kapitoly věnované slovosledu shodných přívlasků a zejména přechodníků pak ukazují, že strach autorky pustit se do vyšších jazykových rovin byl neopodstatněný – nejde sice ani tady o kapitoly metodicky dokonalé, přesto však o zkoumaných textech přinášejí některé konkrétní a dobře podložené poznatky, např. o malých, ale znatelných změnách ve slovosledu shodných přívlasků i na první pohled malých rozdílech v užívání přechodníků, které však naznačují mírný, ale viditelný ústup přechodníků minulých ve srovnání s přítomnými.

Z formálního hlediska je práce vypracovaná dost pečlivě, text je formulován srozumitelně a je doplněn přehlednými tabulkami. Formální nedostatky jsou spíše nečetné (např. na p. 15 je *slitka* místo *slitek*) a jsou většinou koncentrovány do několika pasáží, pravděpodobně autorkou na poslední chvíli upravovaných (např. s. 27), veškerá použitá literatura je řádně citována. Místy se vyskytují formulační neobratnosti, nejsou ale na překážku porozumění textu. Teoretické části je možné vytknout jistou nevyváženost (o některých jevech pojednává až příliš podrobně, jiné pomíjí) a relativně malou míru provázanosti s částí praktickou. Pokud se v ní vyskytují drobné nepřesnosti lingvistického charakteru, jsou většinou převzaty z parafrázované literatury (např. z popisu grafiky Hájkovy Kroniky v nedávno vydané Linkově edici); jde na vrub autorčiny nezkušenosti, že se je neodvažuje vždy patřičně opravit.

I přes uvedené nedostatky a přesto, že oproti původnímu záměru je realizovaná část práce spíš torzem (rozsahově ovšem zcela vyhovujícím požadavkům), podle mého názoru práce Evy Hanzelkové splňuje požadavky kladené na bakalářské práce. Proto ji doporučuji jako podklad k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou *dobře*.